

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לב"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקי

ערב שבת-קודש
פרשת אחרי-קדושים
ט' באייר ה'תשס"ד

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לוח השבוע

מנהגנו לאכול מצה בסעודת היום בפסח - שלושים יום מתחילת אמירת 'מוריד הטל' שני".

(ר'זתן ברכה), ולכן, בתפילה זו ומכאן ואילך - מי שנסתפק כיצד אמר בתפילתו, אינו חוזר.²

יום חמישי
ט"ו באייר

ערבית, יום רביעי בלילה: כבר נשלמו

נדפסו בהוספות לסי' 'חידושים וביאורים בשי"י ח"א עמי שמו, והתשובות עליהן נדפסו שם בפנים סי' ט, וכן בסי' 'שערי הלכה ומנהג סי' ריב, ובכ"מ.
6 הרבי הביא מסי' יזרכי חיים ושלום, שאף שאכילת פסח - שני היתה בליל ט"ו, מכלימקום ההקרבה היתה ביום

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת אחרי-קדושים
י"ב באייר
 הפטרה: "הלוא כבני כושיים" (עמוס ט, ז-ט)
 פרקי-אבות – פרק ג.

יום שני
י"ג באייר
 תענית שני בתרא.
יום רביעי
י"ד באייר – פסח-שני
 אין אומרים תחנון.

יום שלישי
י"ג באייר
 יום השנה לפטירת הו"ח אי"א נר"נ ובעל
 "אין עתה היכולת והאפשרות לשנות
 (ולכנות) כפי הדרוש להקרכת קורבן פסח וכו'
 – ולכן גם אין מקום שלא להיות בערב פסח
 או בי"ד באייר קרוב לירושלים ת"ו".*

ליישבו: עיקר ענין פסח שני צריך להיות (לכאורה) על-דרך פסח ראשון) **בלי ט"ו**, ואפילו הקרבנו הוא לאחר התמיד (מנחה) – ולכן מוסיף (=מחדש) שם "שהוא י"ד באייר" – 'התועודיות' תשד"מ ח"ב עמ' 1056.
 במוצאי **היום**, כיוון שהוא הזמן האדילת הפסח, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה – נוטה הרבי לומר שאז יש להווג בקריאת שמע שעל המיטה כבמוצאי שבת ולא לומר תחנון (אבל במוצאי ראש-חודש וכדומה, אין סיבה מספקת כל כך שלא לומר תחנון, מכיוון שאז מתחיל כבר יום ב' בחודש – התועודיות תשמי"ג ח"ג עמ' 1414, בלתי מוגה. וראה הדעות בזה בכף-החיים ס"י קלא ס"ק יד).
 5) מכתב מ"ג אייר תשל"ה, 'שערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ב ס"י ר"ג.
 בראשונה, בשיחות אחרון של-פסח תשכ"ח אמר הרבי, שיש להימנע ולא להיות ביום י"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים. וזאת אף שעדיין צ"ע בנושא, ובמיוחד שרבו האוסרין להקריב פסח בזמן הזה – כיוון שלדעת הרי"ח [או רבנו יחיאל] מפרים ישנו החיוב דפסח גם עכשיו, ובפרט שלדעת רבי (שהרמב"ם פסק הלכה כמותו) פסח-שני הוא ירגל בפני עצמו וחיובו עליו כרת. אך לאחר שהשתנה המצב, עקב כך שמאז הניצחון בששת הימים מחזרים ללא הרף אחרי הגויים למסור להם הכול וכו', נשתנה הדין כאמור בפנים.
 הקושיות שכתב הגרשיי ז"ל לרבי על פסקו הראשון,

1) לוח כולל-חב"ד, משי"ע אדה"ו (רפד, יג) כמנהג האשכנזים, שלא כרוב הפרשיות המחוברות בהן מפטירים בהפטרת הפרשה השנייה, ומקורו ממרדכי (פ"ד דמגילה ס"י תתלא). שם משמע הטעם משום שמעדיפים שלא להפטיר בהפטרת קדושים, "התשפוט", שיש בה מתועבות ירושלים [וכבר העירו, שטעם זה אינו אלא להאשכנזים המפטירין אותה כשפי קדושים נפרדת, משאי"כ הספרדים שמפטירין אז "הלדרוש", מפטירין אותה גם בפי אחו"ק, וכיוון שמנהגנו בפי נפרדות כמותם, מדוע אין נוהגים כמותם גם במחוברות] ובסי' אגודה (שם, אות מז) כתב מפני שבהפטרת אחרי יש מעין שתי הפרשיות (הובא בלבוש ס"י תצג ומחצית-השקל שם). וראה בארוכה בסי' יבין פסח לשבועותי פ"ד הע"ז. למעשה נפוץ לקרוא בקריאת שמוית את שתי ההפטרות, ז"א גם את "הלדרוש אות"י" (כמנהגנו בכל הפרשיות המחוברות), אף שלפ"ד האגודה הנייל הפטרת אחרי מתאימה לשתי הפרשיות. ועיי'.
 2) לוח כולל-חב"ד. וראה קובץ י"ג איירי (קה"ת תשנ"ב). צילום מצבתו בימי חב"ד ביום זה. ראה אודותיו בסי' יתולדות לוי-יצחקי (הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד. מהדורה רביעית, תשנ"ה, פרק טו). נפטר בליברפול שבאנגליה. ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר הועלה ארונו לארה"ק, ונטמן בחלקת חב"ד בעיה"ק צפת (ימי חב"ד).
 3) סידור אדה"ו, לפני "למנצח... יענך".
 4) סידור אדה"ו שם. וכתב הרבי: "יובה חידוש גדול וצוע"ג

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט' באייר ה'תשס"ד – ט"ז באייר ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' באייר	ה' שגנות. פרק ו-ח.	ה' קדוש החדש. פרק י.	מ"ע ע.
ש"ק	י' באייר	פרק ט-יא.	פרק יא.	מ"ע עא.
א'	י"א באייר	פרק יב-יד.	פרק יב.	מ"ע עב.
ב'	י"ב באייר	פרק טו. ה' מחוסרי כפרה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יג.	מ"ע סח. עה. עו.
ג'	י"ג באייר	פרק ג-ה.	פרק יד.	מ"ע עד. עז.
ד'	י"ד באייר	ה' תמורה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טו.	מל"ת קו. מ"ע פז.
ה'	ט"ו באייר	פרק ד. לב טהור וגוי. ספר טהרה והוא ספר עשירי.. ה' טומאת מת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק טז.	מל"ת קז. מ"ע קז.
ו'	ט"ז באייר	פרק ג-ה.	פרק יז.	מ"ע קז.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר** 120 ד'	עלות השחר** 72 ד' לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', ט' באייר	3.40	4.37	5.01	6.01	9.15	12.38	1.12	7.20.5	7.46
ש"ק, י' באייר	3.39	4.36	5.00	6.00	9.16	12.38	1.12	7.21.2	7.47
א', י"א באייר	3.37	4.35	4.59	5.59	9.16	12.38	1.12	7.21.9	7.47
ב', י"ב באייר	3.36	4.34	4.58	5.58	9.15	12.38	1.12	7.22.6	7.48
ג', י"ג באייר	3.34	4.32	4.57	5.57	9.15	12.38	1.11	7.23.3	7.49
ד', י"ד באייר	3.33	4.31	4.56	5.56	9.14	12.38	1.11	7.24.0	7.50
ה', ט"ו באייר	3.31	4.30	4.55	5.55	9.14	12.38	1.11	7.24.8	7.50
ו', ט"ז באייר	3.30	4.29	4.54	5.54	9.13	12.37	1.11	7.25.5	7.51

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
אחרי-קדושים	6.43	6.58	6.51	7.00
אמור	6.48	7.03	6.56	7.05

עורך ראשי: **מנחם-מענדל ברוד** • עורך: **שניאור-זלמן רודמן** • הגהה: **יוסף-יצחק איידלמן**
 מו"ל: **מכון ליובאוויטש** שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: **הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב**
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

אייר - אני ה' רופאך

אחיזה כלשהי בטבע

...אף שהו' רופא כל בשר ומפליא לעשות, אבל בכל-זאת מהנהוג שיהיה קצת אחיזה גם-כן בטבע, אף אם דקה מן הדקה, וכמו ששמעתי פעם מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שלאדמו"ר הזקן בא אליו חולה גדול ל"ע פעם אחת וריפא אותו בחתיכת מצה שמורה און האלבע גלאז וואסער [= וחצי כוס מים], הרי שעל-כל-פנים איזה אחיזה בטבע צריך להיות, וה' יתברך ישמע תפילתו ובקשתו ויוכל להודיע בשורות טובות...

(איגרת מיום כ"ז בסיוון תשי"א – לקוטישיחות כרך לא עמ' 268)

רמ"ח אברים ורמ"ח מצוות

מעשה בחולה שהרופא כבר התייאש מלרפא אותו, מצבו הלך והידרדר עד שהוא כבר לא היה מסוגל לדבר. יום אחד הגיע הבעש"ט למקום מגוריו של החולה וביקשו ממנו שיבקר את החולה. כשראה הבעש"ט את החולה, ציווה שיבשלו עבורו מרק עם בשר. נתנו לחולה לאכול מהמרק ומיד התחיל לדבר. אחר-כך ריפא אותו הבעש"ט, עד שהבריא לגמרי.

הרופא התפלא מאוד למראה החולה שהבריא ושאל את הבעש"ט כיצד ריפא אותו, באומרו: "הרי ידוע לי שכלי-הדם שלו נפגעו ואין להם מזור!". ענה לו הבעש"ט: "אתה 'השגת' את החולה בגשמיות, ואילו אני 'השגת' אותו ברוחניות. יש באדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים, וכנגדם יש רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. כשאדם פוגם במצווה מסוימת, מתקלקל האיבר או הגיד שכנגד אותה מצווה, וכשאדם עובר על לאוים רבים, מתקלקלים עורקים רבים, ואז הדם אינו זורם בהם והאדם שרוי בסכנה. לאחר ש'דיברתי' עם נשמתו של החולה והיא קיבלה על עצמה לשוב בתשובה, נגרם תיקון לכל האיברים והגידים שלו ואחר-כך יכולתי לרפא אותו".

(יסיפורי חסידים" [תורה] עמ' 199)

צדקה כרפואה

כשהיה קורה פעם בביתו של החסיד ר' חנוך-הענדל ז"ל שמישהו מבני-הבית חלה, לא היה ר' הענדל מזמין רופא ולא היה משתמש בתרופות. הוא רק היה נותן סכום כסף מסוים לצדקה לזכות רפואתו של החולה. אם התרופה הזו לא היתה מועילה, היה ר' הענדל מוסיף ונותן סכום גדול יותר לצדקה. ואם גם אחרי נתניה נוספת של רובל כסף לא היה החולה מתרפא, היה ר' הענדל פונה לקב"ה ואומר: "יותר מזה איני יכול לתת [=ר' הענדל היה עני, ורובל כסף היה למעלה מהישג ידו] – כעת עשה מה שאתה רוצה!"

אמר על כך כ"ק אדמו"ר מהר"ש: "אכן, זהו מנהג נאה, אבל צריכים להכיר את הדרך הזו". הסביר זאת המשפיע ר' שמואל-גרונם ז"ל אסתרמן: "כדי שהשיטה הזו תועיל, צריכים להיות במדרגה כזו, שכן אם אדם יבוא סתם כך ויאמר: 'אף אני אעשה כך', בתור חיקוי של המנהג, אין בזה שום עניין".

(יליקוטי סיפורים עמ' שכו)

"הסתכל בשלושה דברים"

המילה "גאולה" מורכבת מ"גולה" בתוספת אל"ף – אלופו של עולם
 □ ולכאורה נשאלת השאלה: הייתכן שהגאולה העתידה – על כל מעלותיה, גילויה וחידישיה הצפויים – אינה אלא אותה "גולה" עצמה (בתוספת אל"ף)? □ ביאור הדברים על-פי הוראת המשנה בפרקי-אבות דשבוע זה □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בקשר עם המדובר לאחרונה אודות הגאולה האמיתית והשלימה, שמחכים לה בכל יום, ומקווים שתבוא בכל יום – כפסק-דין בהלכה שהגורר שלא ישתה יין ביום שיבוא המשיח, אסור לו לשתות יין לעולם! – ואודות הפעולות שצריך כל יהודי לעשות כדי להביא את הגאולה – מתאים להתעכב ולבאר את תוכן עניין הגאולה, וכזה יקל להבין (מה צריך להיות תוכן) העבודה הנדרשת בכדי להביא את הגאולה, וכיצד יש להתכונן למצב הגאולה. תוכנו של כל דבר מתבטא בשמו¹. כן הוא גם בנוגע להגאולה – יכולים אנו לקבל מושג מתוכנה על-ידי התבוננות בפירוש שמה – "גאולה".

ב. במילה "גאולה" רואים אנו דבר פלא: תיבת "גאולה" היא אותן אותיות דתיבת "גולה"

1) שיחות: כ"ח ניסן, ש"פ שמיני. ש"פ תור"מ.
 2) רמב"ם הל' נזירות פ"ד הי"א.
 3) ראה שעוה"ה"א פ"א. וראה בארוכה בזה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד) ס"א*.
 4) לק"ש ח"ו ס"ע 35 ואילך, ובהערות שם. וש"נ.
 5) שהם גם ד' לשונות של גאולה העתידה (ראה ירושלמי פסחים פ"י ה"א. ד"ה והיה אור הלבנה תרנ"ד. ד"ה לכן אמור לבני תרנ"ח. תרע"ח. וראה ספר הליקוטים – דא"ח צ"צ ערך גאולה ס"ג. וש"נ). וראה גם בחיי וארא ו,ה.
 6) וארא ו,ו.
 7) דאף שכל גאולה (גם גאולה פרטית שאינו "גאולה רגלית... אלא שיגאלנו מן הצרות כו") ש"ש גאולה עלה" (מגילה יז,ב ובפרש"י) – הרי זה חידוש, ומובן (מזה גופא) שעיקר שם גאולה בגאולה האמיתית והשלימה). וכפשטות דברי רבא בגמרא מגילה שם: גאולה בשביעית... מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית. ורק אח"כ מבאר ש"מלאמה נמי אתחלתא דגאולה היא".
 8) וכלשון ניגון (חב"ד) הידוע: זאל שוין זיין די גאולה [כפי שניגנו לפני שיחה זו]. ועוד לשונות וניגונים כיו"ב – ע"פ מנהג ישראל.

(גלות) אלא בתוספת אל"ף!

וכדאיטא במדרש⁹ שבמילה "גולה" (וגולה על ראשה¹⁰) ישנם שני פירושים: "תריץ אמוראין, חד אמר גולה (לשון גלות) וחד אמר גאולה". וידוע הביאור בזה, ש"תוספת האלף שעל-ידו נעשה מבחינת גולה בחינת גאולה"¹¹ קאי על האל"ף ד"אלופו של עולם", ועל-ידי העבודה דבני ישראל בגלות "להכניס" (להמשיך ולגלות) את האל"ף, של אלופו של עולם בגלות¹², נעשה מ"גולה" "גאולה". ולכאורה אינו מובן: גאולה היא היפך הגמור מגלות. ואם כן, הייתכן שתיבת "גולה" (גלות), ויתירה מזה: גאולה מורכבת (ונעשית) דווקא מתיבת "גולה", עד שרוב האותיות ד"גאולה" הינן בעצם "גולה"¹³, וההוספה היא רק אות אל"ף יחידה; וגם ראש התיבה¹⁴ (דגאולה) נשאר הגימ"ל ד"גולה"?!:

ג. ויש לומר הביאור בזה:

גאולה אין פירושה, שעל-ידי הציאה מגלות מוניחים את החיים, הפעולות והעולם שהיה (קודם) בגלות. אררבה: גאולה פירושה, שהמציאות שהיתה קודם משועבדת בגלות נעשית (לא בטלה חס ושלוש, אלא) משוחררת. והמעלה ושלימות דגאולה האמיתית והשלימה היא, שהכל משתחרר. אין שום

עניינים שנשארים חס ושלוש "אבודים" בגלות, לא יותירו בגלות שום עניין. אפילו ה"גידחים" וה"אובדים" (שנקראים כך בתורת אמת¹⁵) – ייגאלו. הגאולה תהיה גאולה אמיתית ושלימה בכמות ובאיכות בכל הדברים, מהכלל גדול שבהם עד הפרט שבפרט שבהם: כל יהודי וכל בני ישראל – "בנערנו ובזקנינו גו' בכנינו ובכנותינו"¹⁶, וגם חלקם בעולם – "כספם וזהבם איתם"¹⁷, עם כל פעולותיהם והישגיהם בגלות. הגאולה תשחרר כל אדם ואת כל בני האדם (גם אומות העולם) וכל ענייני העולם, וכל אחד ואחד בפרט עם כל ענייניו.

כל העניינים (החיוביים) בגלות נשארים גם הלאה, אלא שיתבטל מצבם הגלותי: שיבטל ההעלם והסתר המכסה על מציאותם האמיתית והפנימית¹⁸, והשיעבוד לדרכי הטבע וגשמיות העולם המשתלשל מזה.

וכפסק דין הרמב"ם¹⁹: "אל יעלה על הלב שבימות המשיח ייבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג... אמרו²⁰ חכמים²¹ אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד", החידוש אז יהיה – ש"ויחזרו כולם לדת האמת"²², "ויתקן (משיח) העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר²³ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד"²⁴.

"חלק לעולם-הבא"

רבי אלעזר המודעי אומר: המחלל את הקודשים, והמבזה את המועדות, והמלביץ פני חבריו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה - אף-על-פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם-הבא (פרק ג משנה יא)

פירש רבנו עובדיה מברטנורא:

ולא חזר בתשובה מאחת מעבירות הללו שבידו, אף-על-פי שבאו עליו ייסורים ומת בייסורים, אין לו חלק לעולם-הבא. אבל אם חזר בתשובה קודם מותו, אין לך דבר שעומד בפני התשובה.

פירש כ"ק אדמו"ר:

הנקודה המשותפת לחמשת העניינים המנויים במשנתנו היא, שבכולם מתכוון האדם לבטל דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. משום כך אין לו חלק לעולם-הבא, כי בזה הוא מהרס ופוגע בעניין כללי ועיקרי שקבע הקב"ה בעולמו: לכל אחד ואחד מישראל ניתנו הכוח והיכולת להפך קודש לחול; ולא זו בלבד שאינו מנצל כוח זה, אלא עושה היפוכו:

"המחלל את הקדשים" – רוב ענייני קדשים אינם קודש בידי שמים (כקדושת בכור), אלא חולין שנתקדשו על-ידי מעשה בני-אדם (כמו בהמה שהקדישה בעלה לקרבן; תרומה ומעשר; וכיו"ב). וה"מחלל את הקדשים" מתכוון לחלל קדושה זו ולעשותה חולין ("מחלל" מלשון חולין), היפך עניין הקדושה.

"המבזה את המועדות" – קביעת המועדות נמסרה לבית-דין, כמאמר רז"ל "ישראל אינהו קדשינהו לזמני", היינו שיום חול מתקדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמבזה ימים אלו מתכוון לבטל קדושה זו. ולכן נקט "מועדות" ולא שבת, כי שבת "מקדשא וקיימא" ואינה תלויה במעשה ידי אדם.

"המלביץ פני חבריו ברבים" – ידידות ואחוזה ("חבירו") באה על-ידי מעשה בני-אדם – פעולותיהם של שני החברים. וכאשר במקום לכבד את חבריו במידה יתרה הוא מנצל את הידידות להיפוכה ומלביץ פני חבריו (וכנראה במוחש שאינה דומה הלבנת-פנים על-ידי איש זר להלבנת פנים על-ידי חבר), "אין לו חלק לעולם הבא".

"המפר בריתו של אברהם אבינו" – הנתינת-כוח על המילה באה לנו בידיעה מאברהם אבינו, היינו שהוא דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמפר ברית זה מתכוון לחלל ולהפקיע קדושה זו.

"המגלה פנים בתורה שלא כהלכה" – האדם מקבל את ידיעותיו בתורה מרביתו שלמד תורה מפיהם, היינו שידיעותיו בתורה נקנו לו על-ידי מעשה בני-אדם. כוונת הלימוד היא שיתנהג האדם על-פי תורה; וזה מנצל ידיעותיו בתורה לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, היינו שלא זו בלבד שאינו מקיים מצוות התורה אלא שטוען שהתורה אומרת כך.

(משיחת מוצאי שבת-קודש פרשת וישלח היתש"ח – בלתי מוגה; ביאורים לפרקי-אבותי כרך א (אה) עמ' 158-160)

(9) ויק"ר ס"פ אמור (ספ"ב). שהש"ר פ"ד, קה"ר רפ"ד.
 (10) זכריה ד, ב.
 (11) לקו"ת בהעלותך להג. וראה גם אה"ת בא עמ' רעג. בהעלותך ס"ע תכג ואילך. נ"ך עמ' תקי. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ד.
 (12) שהרי "בכל מקום שגלו שכינה עמה... גלו לבבל שכינה עמה" (מגילה כט, א) – כפירוש הא' (במדרש שם) ב"גולה על ראשה", ש"גלה לבבל וגלתה שכינה עמה", "דהיינו מה שהאלקות הוא מוסתר והעולם נראה יש ודבר נפרד כו" (לקו"ת שם, א).
 (13) וגם לא נשתנה הצירוף (סדר האותיות) של "גולה".
 (14) להעיר ש"לשון נוטריקון מן התורה" (שבת

קה,א).
 (15) ישעיה כו,ג. וראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, א. ובכ"מ. סה"מ אידיש עמ' 78 ואילך.
 (16) כמ"ש ביצ"מ (ר"כמי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו)) – בא י,ט.
 (17) ישעיה ס,ט.
 (18) ראה הערה 12.
 (19) הל' מלכים פ"ב ה"א. וראה עבוה"ק ח"ב פל"ה.
 (20) שם ה"ב.
 (21) ברכות לד, ב. וש"נ.
 (22) שם ה"א.
 (23) צפניה ג,ט.
 (24) רמב"ם שם פ"א ה"ד.

ממעייני החסידות

קדושים תהיו כי קדוש אני (ט,ב)

יכול כמוני? תלמוד-לומר כי קדוש אני - קדושותי למעלה מקדושתכם (ויקרא-רבה)

המשפיע הנודע ר' שמואל-בצלאל (הרשב"ץ) היה אומר:

"יכול כמוני" – בניחותא, יהודי יכול להיות "כמוני" כביכול.

"תלמוד-לומר" – הנתינת-כוח לזה באה מהתורה.

"כי קדוש אני" – "קדושותי למעלה (באה כביכול) מקדושתכם".

(לקוטי שיחות כרך 2 עמ' 311)

* * *

"קדושותי" – זו המשכה וגילוי של אור אלוקי שבאה מצד עצמה, כמו הבת-קול שיוצאת בכל יום ומעוררת את הבריות לתשובה.

"קדושתכם" – זו המשכה וגילוי מלמעלה שהיא תולדה של עבודת האדם.

"קדושותי למעלה מקדושתכם" – ההמשכה הראשונה נעלית בהרבה, שכן אין היא מוגבלת לפי גודל ה'כלי' שיצר האדם על-ידי עבודתו.

(לקוטי תורה במדבר עמ' מו)

לא תאכלו על הדם (ט,כ)

לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם (ברכות י)

הטעם הפנימי לאיסור האכילה לפני התפילה:

כאשר יהודי אוכל, הוא מברר את הניצוץ האלוקי הטמון בתוך האוכל ומעלהו לשורשו. אך ביכולתו לעשות זאת רק לאחר שהתפלל והעלה את עצמו תחילה; שכן לפני התפילה, כשהוא עצמו עדיין מקושר למטה, אין בכוחו להעלות את האוכל.

(לקוטי תורה ויקרא עמ' ח)

* * *

לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם (ברכות י)

"אדם" הוא אדם. א – זו הנפש האלוקית, שהיא מופלאה ומוכרלת מהגוף ומהנפש הבהמית. דם – זו הנפש הבהמית, שהיא מלובשת בדם האדם.

לפני התפילה אדם הוא "דם" בלבד, שכן הנפש האלוקית עדיין אינה מאירה בנפש הבהמית; ואילו לאחר התפילה הוא "אדם", שכן הנפש האלוקית מאירה ומתלבשת בנפש הבהמית, ושתי הנפשות נעשות מציאות אחת.

(המשך תעריב ב עמ' תתג)

דבר מלכות

על-פי זה מובן מדוע תיבת "גאולה" כוללת

מהות הדבר?
את תיבת "גולה", אבל – בתוספת אל"ף:
הגאולה אינה מבטלת (העבודה ב)גלות,
אדרבה: הגאולה עניינה להעלות את (החיים
ב)"גולה" (על-ידי שחרור כל העניינים
מהות הדבר?
ויתירה מזה: המעלה דגאולה אינה רק
בעליית ענייני הגלות וענייני העולם, אלא
שבגאולה (בתקופה השנייה²⁶ – לאחרי
התקופה הראשונה שאודותיה מדובר ברמב"ם

גאולה אין פירושה, שמבטלים או מזניחים את החיים

הקודמים, אלא אדרבה, שהמציאות שהיתה קודם לכן

משועבדת בגלות – נעשית משוחררת

(הגלות) ומזה גופא לעשות "גאולה" – על-
ידי זה שמגלים בכל העניינים ד"גולה" את
האל"ף דאלופו של עולם – מסירים את
ההעלם והסתר בענייני הגלות המכסים על
מציאותה ותכליתה האמיתית, מגלים את
האלופו של עולם שבוה – התכלית דכל ענייני
הגלות שבשבילה נבראו על-ידי הקב"ה – כך
שמ"גולה" נעשה "גאולה".

גאולה היא גילוי האל"ף (דאלופו של עולם)

ב"גולה" – גילוי האמת והפנימיות בזמן

הגלות; גילוי האלוקות בכל ענייני העולם –

כפי שכל זה מגלה את "כבודו" של הקב"ה

(וכל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא

לכבודו²⁵) – של אלופו של עולם.

ז"ל) יתחדשו עניינים חדשים, חדשים ביותר
בשינוי מנהגו של עולם (עד העניין העיקרי
ויסודי דתחיית המתים²⁷, שהוא חידוש במעשה
בראשית). אם כן הייתכן שהמצב דלעתיד לבוא
כולו (גם מה שלמעלה מעולם וגלות –
בתקופה שנייה) נקרא בשם כללי: "גאולה" –
"גולה" בתוספת אל"ף?
ומזה מובן, שכללות הגאולה – גם העניינים
הנעלים שבה – קשורה עם העבודה דהכנסת
האל"ף דאלופו של עולם ב"גולה". עד שזה
פועל את הגאולה (כפי שתיבת "גאולה"
מורכבת מאותיות "גולה" בתוספת אל"ף), וכל
ענייני גאולה נמשכים ומרימים את ה"גולה",
כדלקמן.

ד. הביאור בזה יובן על-פי המשנה הראשונה
בפרק דשבת זו, פרק שלישי דפרקי-אבות:
"הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי
עבירה", ואחר-כך ממשיכה המשנה למנות את
ה"שלושה דברים" – "דע מאין באת, ולאן
אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין

היתנש"א. ועוד.

25 אבות ספ"ו.

27 אחד מי"ג העיקרים (פיה"מ להרמב"ם
סנהדרין פ' חלק יסוד ה"ג). ועד שהכופר כזה
אין לו חלק לעוה"ב (סנהדרין ר"פ חלק. רמב"ם
הל' תשובה פ"ג ה"ו).

וחשבון וכו'".

נשאלת השאלה – מינא למה לי²⁸: מה נוגע לכאן המספר שישנם "שלושה דברים"? ואפילו אם המספר נוגע, מדוע צריכה המשנה לפרש זאת, כל אחד ואחד יכול הרי לספור בהמשך המשנה שהיא מונה שלושה דברים?

ויש לומר אחד הביאורים בזה:

דברי המשנה "הסתכל בשלושה דברים" [כידוע שלשון המשנה היא "דבר קצר וכולל עניינים רבים"²⁹] אין כוונתם רק לשלושת הדברים הנמנים בהמשך המשנה, אלא גם לעניין ד"שלושה דברים" בכלל; המשנה נותנת הוראה: "הסתכל בשלושה דברים" – אדם צריך להסתכל (הסתכלות בעיון) ב"שלושה דברים"³⁰, ועל-ידי זה "אין אתה בא לידי עבירה":

אדם יכול לחשוב שצריכים להיות אצלו רק שני עניינים: הוא עצמו והקב"ה כביכול שאותו הוא עובד, "אני נבראתי לשמש את קוני"³¹. אומרת המשנה – "הסתכל בשלושה דברים": אדם צריך להתבונן (להסתכל) ולראות (שישנם) "שלושה דברים": נוסף על מציאותו ("אני") ומציאות הקב"ה ("קוני") כביכול – ישנו דבר שלישי: מציאות העולם שנברא על-ידי הקב"ה, ושעל-ידו משמש יהודי את קונו³².

תכלית³³ בריאת העולם וירידת הגשמה למטה בגוף גשמי בעולם הזה התחנות שאין תחתן למטה ממנו היא – למלאות את הכוונה

ד"נתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"³⁴, שיהודי על-ידי עבודתו יברר ויזכך את גופו ונפשו החיונית וגשמיות וחומריות העולם, ולעשות מכל זה דירה להקב"ה.

ואת זה הוא פועל על-ידי עבודתו בגוף למטה בקיום התורה ומצוות, (שרוב המצוות נתלכשו בדברים גשמיים³⁵, ועל-ידי קיום מצווה עם דבר גשמי מבררים ומזככים את הדבר הגשמי ועושים ממנו כלי לאלוקות. על דרך מצוות צדקה [ש"שקולה כנגד כל המצוות"³⁶, "עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה"³⁷] – שיהודי לוקח "מיגיע כפיו"³⁷ מכספו הגשמי שהוא הרוויח, ו"נותן חיי נפשו לה"³⁷. ועל דרך זה בכל המצוות.

והעניין השלישי ("הסתכל בשלושה דברים") לעשות דירה בתחתונים – הוא (לא עניין צדדי, אלא ארבה: זה) נוגע לשלימות ההשנים (כביכול): הקב"ה והאדם העובד, כיוון ש"נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", ו"זה כל האדם ותכלית בריאתו וירידתו לעולם הזה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"³⁸.

ועד כדי כך נוגע זה להאדם ("שיסתכל בשלושה דברים") – שבשביל זה היתה ירידת נשמתו למטה על-ידי הקב"ה: למרות גודל העילוי והגשמה למעלה, "נשמה"³⁹ שנתת בי טהורה היא"⁴⁰ ואין שם מקום להיפך הטהרה, שלח אותה הקב"ה למטה, "אתה"³⁹ בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה בי", עד בעולם

ואילך. ובכ"מ.

(34) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקתי ג.

במדב"ר פי"ג, ו.

(35) ראה גם תניא פי"ד (ח,ב). אגה"ק סי' קיד, סע"ב ואילך.

(36) ב"ב ט, א.

(37) תניא פל"ז (מח,ב).

(38) שם (מט, סע"א).

(39) נוסח ברכות השחר.

(40) ראה לקו"ת בחוקתי מו. סע"ד ואילך. ר"פ דברים. ובכ"מ.

פרשת אחרי-קדושים

פרשת אחרי מות

מות – עבודה של כלות הנפש, התעלות והתנתקות מהעולם.

אחרי מות – אין אדם רשאי להישאר בעבודה זו, אלא לאחר ("אחרי") ה"מות" דרושה עבודה אחרת – עבודה עם ובתוך העולם. אף-על-פי שעבודה זו היא "אחרי", דהיינו בדרגה נמוכה יותר מהעבודה הרוחנית הנעלית דכלות-הנפש, בכל זאת, דווקא על-ידיה משלימים את הכוונה העליונה של "דירה בתחתונים".

(מהתועדות שבת-קודש פרשת אחרי-קדושים תשמ"ה)

פרשיות אחרי-קדושים

אחרי – רומז לעבודה עם העולם (ראה לעיל), כלומר, עבודה מסודרת של קיום המצוות מתוך האבה ותענוג; עבודת הצדיקים.

קדושים – עבודה של פרישות מן העולם, דהיינו קבלת-עול ומסירות-נפש שלמעלה ממדידה והגבלה; עבודת התשובה.

אחרי קדושים – יש לחבר שתי עבודות מנוגדות אלה, כלומר – כל עשייה בעבודת הבורא צריכה להיות חדרה הן באהבה ובתענוג והן בקבלת-עול ובמסירות-נפש.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת אחרי-קדושים תשמ"ה)

בזאת יבוא אהרון אל הקודש (טז,ג)

זאת - דא היא ידאת ה' (זח"ג נו)

הרבי מהר"ש מוצא רמז לחיוניותה של יראת-שמים בעבודת הבורא: כתיב (חבקוק ג,ב), "ה' שמעתי שמעך יראתי". ראשי ארבע התיבות האלה הם י"ש ש"י – בגימטריה תר"ך, שהוא מניין מצוות התורה (תר"ג מצוות דאורייתא ושבע מצוות דרבנן). לומר לך, שלצורך קיום המצוות לא מספיקה אהבת ה' בלבד, אלא הכרחי גם ביראת-שמים – "יראתי".

(ימים רבים" תרל"ו עמ' נו)

בגדי קודש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם (טז, ד)

בגדים – רומזים למחשבה ודיבור, שנקראו "לבושים" לנפש.

"בגדי קודש" – מחשבה ודיבור בעניינים של תורת החסידות.

"ורחץ במים את בשרו" – יש לרחוץ ולנקות את הבשר, וכן להדיח ה"את", הטפל לבשר, דהיינו ההרגלים השונים שמקורם ב"בשריות", ולהפוך זאת ל"בשר קודש".

"ולבשם" – א-אז אפשר ללבוש את "בגדי הקודש".

(היום-יום עמ' מח)

הערות על ספר בצרפתית בעניין בריית-מילה והעיר למחבר (אגרות-קודש כרך ג עמ' קעו – כאן ב'תרגום חופשי'):

כמאתיים רבנים, עליהם נמנים גם רופאים, לאחר שהם עיינו בטעמים השונים שהנך מצטט, יצאו בכל התוקף בעד הנחיצות ההכרחית של המציצה – ראה את החומר ב'שדי חמד' חלק 12, קונטרס המילה והמציצה (ווארשא 1902).

חולק על ה'שדי חמד'

כדרכה של תורה, לא נמנע הרבי במקום שצריך לחלוק על ה'שדי חמד': בתשובה לרבו של כפר-חב"ד (אגרות-קודש כרך ד עמ' קנד), הגאון החסיד הרב שניאור-זלמן גרליק – "אם למנוע המנהג שמאחרין המילה עד אחרי המנחה כדי שיהיה ברוב עם" – כותב הרבי: והנה ב'שדי חמד' כללים... הביא... שאין לאחר פדיון-הבן בשביל זה, וכותב בפשיטות שגם במילה כן הוא". הרבי ממשך וקובע להיפך: "ולפי עניות דעתי חלוקים הם", כי, "מילה שאני דטוב שתהיה בשמחה כמו שקיבלה עליהם (שבת קל,א)... וכמוהו רואין שהשמחה תלויה ברוב המתוועדים ולפעמים יש גם עצב בהימנע אחדים לבוא".

חיסרון בעבודת הביורים

ב'יחידות' של הגאון רבי אליהו הכהן שאר-שוב שליט"א, רבה של חיפה (משנת תשכ"ג) (פורסמה ב'ספר היחידות', גליצנשטיין עמ' 235), אמר הרבי:

צמחונות איננה לא על-פי חסידות ולא על-פי קבלה, כי על-ידי זה חסר בביורים, שכן אינו מברר

את הדברים שאינו אוכל. ומה שנאמר ב'שדי חמד' שלא להלעיג על הצמחונים הרי זה רק ליחיד סגולה!

"חזרתי והדפסתי"...

להכנת רשימה זו הסתייעתי רבות במאמרו של הרב מרדכי-צבי שיחי' ליברוב (צ. מר-דרור), שהופיע ב'כפר חב"ד' גיליון 546 (מרחשוון תשנ"ג) עמ' 34-39. לסיום הנה עוד כמה עובדות ופרטים הקשורים בספרי ה'שדי חמד' מתוך רשימה זו:

בהודמנות מסויימת הפליא הרבי את עבודתו של בעל ה'שדי חמד' בריכוז ובריור ענייני התלמוד על דיניהם שמסביב והתבטא באוזני הגה"ח ר' יצחק-דוד שיחי גרונר בדרך הצחות: "נו! כמעט ואין זקוקים יותר ללימוד הגמרא!..."

פעם אחרת הביע הרבי כאב לב וצער רב על-כך שמישהו החליט להדפיס את ה'שדי חמד' במתכונת הקודמת למרות ה"שווייס און בלוט" [היזעה והדם] שהושקעו במהדורה של קה"ת. לעריכת המפתחות גייס הרבי את הרב יצחק-שלמה פזנר ז"ל, ויבלחט"א הרב שלום-מענדל סימפסאן. אך גם בזה עבר לאחר-מכן על עבודתם בצורה רצינית ולפועל ביקש שהמלאכה תיקרא על-שמו.

כשהגיש הגאון רבי ברוך נאה ב'יחידות' את ה'גמרא שלמה' על פסחים, שנדפסה בפורמט גדול, דיבר עמו הרבי על הנוחות שבפורמט קטן יותר ואמר לו: "גם ה'שדי חמד' נדפס במקורו בפורמט גדול, ואילו אני חזרתי והדפסתי בגודל שימושי יותר..."

העשייה הגשמית, שבו ישנו "את החיים ואת הטוב"⁴¹, וגם את הדרך השנייה דהיפך הטהרה (עד שהנשמה צריכה שם לשמירה, "ואתה"³⁹ משמרה בקרבי"⁴²) – בכדי למלאות את הכוונה דעשיית דירה בתחתונים.

על-ידי ירידתה ל'מטה לפעול' עם הגוף הגשמי, מקבלת הנשמה שייכות להגילוי דעצמותו ותברך שנפעל על-ידי ה'דירה בתחתונים'

דלכאורה: ירידת הנשמה בגוף היא היפך הנהגתו הרגילה של הקב"ה, שהוא מקור ותכלית הטוב והחסד, ומטבע הטוב להטיב⁴³, ומצד החסד והטוב היה צריך להיות תמיד עליות, וכאן לוקח הקב"ה נשמה ומורידה למטה, "ירידה גדולה ובחינת גלות ממש"⁴⁴, "מאיגרא רמה לכירא עמיקתא"⁴⁵! ומזה מובן גודל העילוי (והחסד) דהעבודה דעשיית דירה בתחתונים, שבעבור זה כדאי להוריד את הנשמה למטה, לא בשביל הנשמה עצמה (כי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל"⁴⁶), אלא כדי לתקן את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, בכדי לעשות דירה בתחתונים. כיוון שעל ידי הירידה ועבודת הנשמה למטה לעשות דירה בתחתונים, נפעל למעלה – הגילוי דעצמותו ותברך⁴⁶ בתחתונים.

עד שהעילוי נמשך ונפעל גם בהנשמה

בתחתונים". על-פי זה מובנת הוראת המשנה "הסתכל בשלושה דברים": מבלי הבט על גודל העילוי דנשמתו של יהודי, "חלק אלוהה ממעל ממש"⁴⁸, צריך תוכן עבודתו להיות, שנוסף לזה שעושה מעצמו "דירה" להקב"ה על-ידי גילוי נשמתו בגופו הגשמי (העילוי בהנשמה שבא על-ידי זה) – צריך גם להסתכל "בשלושה דברים", ויעשה דירה לו יתברך בתחתונים דעולם, שהעולם עצמו נעשה דירה להקב"ה. ועל-ידי זה מגיע גם האדם עצמו לשלימות (כיוון ש"זה כל האדם ותכלית בריאתו כו"), ואף-על-פי שלגביו הרי זו ירידה (בחיצוניות ו)לפי שעה, הרי דווקא על-ידי זה נפעל העילוי בו עצמו – ש"אין אתה בא לידי עבירה": על-ידי עבודתו בעשיית דירה בתחתונים (הסתכל בשלושה דברים), "אין אתה בא לידי עבירה", אפילו לא "לידי", האפשרויות לעשות עבירה.

סע"א).

(45) ע"פ לשון חז"ל – חגיגה ה,ב.

(46) ראה סה"מ מלוקט ח"ה עמ' קנא ואילך. וש"נ.

(47) בארוכה ע"ד ב' עניינים אלו – ראה לקו"ש חט"ו עמ' 246 ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב עמ' שכ. סה"מ מלוקט ח"ה עמ' רמג ואילך. ועוד.

(48) תניא רפ"ב.

(41) ניצבים ל,טו.

(42) ראה לקו"ת דברים שם. אוה"ת שמות (כרך ז') עמ' ב'תקיא.

(43) עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א.

שעהיוה"א פ"ד. שומר אמונים ויכוח ב' סי' יד.

(44) כי גם כשיהיה צדיק גמור עובד ה' ביראה

ואהבה רבה בתענוגים לא יגיע למעלות דביקותו

בה' בדחילו ורחימו בטרם ירדתו לעוה"ז החומרי לא מינה ולא מקצתה כו' (תניא שם (מת,

1. על-פי הנ"ל יובן גם העניין ד"גאולה" אותיות גולה בתוספת אל"ף: גאולה (אינה מבטלת את ה"גולה", אלא) כוללת בתוכה את ה"גולה", ואדרבה: היא מעלה את הגולה על-ידי שמכניסה ומגלה בה את אלופו של עולם – כיוון שהכוונה היא לעשות דירה לו יתברך בתחתונים, כולל כפי שהתחתונים נמצאים בגלות, לגלות את אלופו של עולם בתחתונים במצבם כפי שהם נמצאים בגלות. ואדרבה: זהו תוכן ומהות הגאולה [גם ענייני הגאולה שלמעלה מגלות, השינוי במנהגו של עולם, על דרך תחיית המתים⁵⁰] – "גילוי אור איך-סוף ברוך-הוא בעולם הזה הגשמי"⁵⁰, עד שנעשה דירה לו יתברך בתחתונים, לו לעצמותו⁵¹. ולכן תלוי עניין הגאולה ב"מעשינו

ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁵⁰ (גולה), העבודה דהכנסת האל"ף (אלופו של עולם) בגולה, עד שעל-ידי זה נעשית גאולה [רוב האותיות וראש תיבת גאולה הוא – "גולה", כנ"ל סעיף ב']. זאת אומרת: נוסף לזה שהעלייה הגדולה (דה)גאולה באה על-ידי הירידה בגלות [על דרך גילוי תוקף אור הנשמה על-ידי ירידתה למטה], נעשית גאולה מ"גולה" (בתוספת אל"ף) עצמה⁵² – הדירה לעצמותו נפעלת בתחתונים עצמם [על דרך העילוי שנפעל בנשמה על-ידי הדירה בתחתונים]⁵³.

(קטעים מהתועודות שבתקודש פרשת אחרי-קדושים, י"ג באייר ה'תשנ"א; יתורת-מנחם – התועודות' תנשי"א כרך ג עמ' 177-182 – תרגום מיידיש)

מכל חיי העולם הבא" (תענוג נבוא), ובעולם הבא יהיה גילוי עניין זה למטה (ראה לקו"ש ח"ה עמ' 243 ואילך).
 53) ולכן שלימות השכר תהיה לנשמות בגופים דווקא, בתחיית המתים (לקו"ת צו טו, ג. ובכ"מ נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ד עמ' קעז הערה 7) – כדעת הרמב"ן (בשער הגמול בסופו). ואדרבה: לע"ל תהיה הנשמה ניונית מן הגוף (המשך וככה תרל"ז פצ"א-ב. המשך תרס"ו עמ' תקכה. ס' השיחות תורת שלום ס"ע 127 ואילך. סה"מ תרח"ץ עמ' ריט. לקו"ש ח"ב עמ' 44. הכ"א עמ' 88. ועוד). וראה סה"מ מלוקט ח"ה עמ' רנ ואילך.

49) כמ"ש בתניא שם (רפ"ז): "תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים כו' תלוי במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות". וי"ל ש"ימות המשיח" קאי על תקופה הראשונה (שלא יבטל דבר ממנהגו של עולם) ו"תחיית המתים" קאי על תקופה השנייה.
 50) ל' התניא שם.
 51) המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב עמ' רמא.
 52) והוא הטעם ש"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא" (אבות פ"ד מ"ז), מפני המעלה בעבודה "בעולם הזה" דווקא (גילוי האל"ף ב"גולה"), בעשיית דירה בתחתונים (תענוג בורא) שלמעלה

'חידושים וביאורים בש"ס' לגבי ההערות בשולי השיחות (נדפס בראש כרך א):

כשמצוין המקור לספרים ובפרט לספרי כינוס דכמה-זכמה מחברים (כשד"חמד וכיו"ב) – מובן ש(ברוב הפעמים) אין **מפורטים** בההערה המקורות שהובאו בספרים אלה ולכן גם לא צויין ופורט הכסף-משנה שהעירו עליו, כיוון שהובא בהחתם-סופר ושקו"ט בו ובארוכה בשד"חמד בהמשך דבריו שהובאו בההערה...

"לברר ב'שדי חמד"

הרה"ח הרב שלום-דובער שיחי' לוי'ן עסק בעריכת ספרי האגרות של נשיאי חב"ד. בשלב מסויים הורה לו הרבי (ספר 'עבודת הקודש' עמ' לג): "לחומרות בממונות הכולל – לברר... בשד"חמד".

כוונת הדברים: באגרות-קודש של אדמו"ר הזקן מצויות כמה איגרות אודות חומרות מיוחדות בהלוואה מקופת מעות ארץ-הקודש. בהקשר זה הורה הרבי לציין לנכתב בעניין ב'שדי חמד'.

"מקובל אצל כל הספרדיים"

בשנת תשי"ז כתב שליח הרבי במרוקו (היום בתוניס), הרב ניסן פינסון, על אופן עריכת ברית-מילה על-ידי המוהלים במרוקו – דיווח מפורט (קטעים צוטטו בשולי איגרת כ"ק דלהלן). בתשובה כתב הרבי (אגרות-קודש כרך טו עמ' צב):

במה שכותב בעניין המילה א) מובן שצריך להשתדל ככל יכולתם שיעשו פריעה בנפרד. ב) והוא הדין בהנוגע למציצה – שמבהיל אי עשייתה עד-עתה. ולכל-הפחות על-ידי זוכית. ומהנכון שהוא והרב שלמה מטוסוב שיי' יעינו בקונטרס המציצה שבשד"חמד – והרי הרב חיים-חזקיהו מדיני מקובל אצל כל הספרדים ביחוד – ואחר-כך יבואו בשקלא-וטריא על-דבר-זה עם הרבנים דקאזא [=קסבלנקה] וכי'...

ובאותו נושא ממש: עוד בשנת תש"ט, תוך כדי הכנת ספרי ה'שדי חמד' לדפוס, כתב הרבי

אחרון שבאחרונים, מסודר במשא ומתן ושקלא וטריא עם המקורות שמהם שאב אוצר ידיעותיו ופסקי דיניו.

הספר 'שדי חמד' נתחבב ונתפרסם בכל המדינות, והרב המחבר נעשה כשולחני מפורסם ונאמן, אשר אליו הריצו שאלות ותשובות מכל קצווי תבל בבקשה לחוות דעתו המכרעת.

גדולי עשירי רוסיא... העניקו לו ממיטב ספריהם בספרות התלמודית... והרב חיים-חזקיהו מדיני הרבה תורה ותושיה לשכלל חיבורו ככל האפשר.

תועלת וחיזוק

"הרפסת הספר 'שדי חמד' אשר זה מזמן רב אין להשיגו, ואשר הרפסתו מחדש תביא בעזרת ה' יתברך תועלת מרובה בלימוד התורה וחיזוק קיום המצוות מעשיות בכל תפוצות ישראל, על-פי בירור ההלכה למעשה" – כתב הרבי הרי"צ למנרב, ולמי שהשפיע על המנרב "לזכותו בהזכות הבלתי משוער" ליטול חלק בהוצאות (אגרות-קודש מוהרי"צ כרך ט עמ' תח"ט).

לימים, בשנת תשי"ז מתבטא הרבי באיגרת (אגרות-קודש כרך טו עמ' תטז) כי:

בתקופתנו נפגשו שתי הקצוות, בעיות ושאלות מסובכות ביותר ומאידך גיסא בהדור הכי אחרון נתמעט ביותר הלימוד בנוגע להוראה להלכה למעשה בפוסקים האחרונים דווקא, דהלכה ככתראי ובהם באו הדברים מבוארים יותר, וקל-להבין. ולכן מובן שקובצים המבארים צדי שאלות ומעוררים עליהם ומה טוב מורים גם-כן הספרים במ נידונה שאלה זו מהספרים ששעה זו מכריחה העסק בהם.

הרבי ממשיך וכותב:

דרך-אנב זה היה גם-כן אחד הטעמים בהדפסת ה'שדי חמד' בו נקבצו מכמה ספרי פוסקים האחרונים בהנוגע להלכה למעשה...

הפניה ל'שדי חמד' בלקוטי-שיחות

בשנת תשל"ט כותב הרבי לעורכי הספר

לאישיותו המיוחדת ("ראופייני הוא") – "אשר את שלושת בנותיו השיא לתלמידיו מופלגי תורה בעלי מלאכה. האחד – סנדלר, השני – חייט, השלישי – עושה כובעים".

"נשולחני מפורסם ונאמן"

הרבי מוסיף ומספר על גדלות המחבר:

עוד בשחר טל ילדותו הצטיין בכשרונותיו הנשגבים, בהתמדתו הגדולה ובבקיאותו הנפלאה.

בילדותו יצק מים על יד חכמים ורבנים מפורסמים... כל מעייניו היו תמיד בלימודו ועל שורשיהם, יסודותיהם וענפיהם מהתלמוד ועד

ובספריו... וישם לילות כימים לשקוד על דלת התורה והעבודה. לבד שהיה נותן שיעורים פרטיים בתורה, וימלא כרסו בשיש ופוסקים האשונים ואחרונים וגם מחכמת הנסתר לא הניח ידו. וכאשר הניח לו ה' מסביב, שם ליבו להחל הבניין הנהדר אשר שאף אליו תמיד – לחבר אנציקלופדיה של הלכה, ופרי עמלו הרב היה ספרו הגדול והמפורסם 'שדי חמד', שרוב חלקיו יצאו לאור עוד בחיי המחבר (מהם בכמה מהדורות) ומקצתם אחרי פטירתו.

בספרו זה שם לו המחבר למטרה להמציא למעיין בו כל דין והלכה (וגם כמה עניינים באגדה) על שורשיהם, יסודותיהם וענפיהם מהתלמוד ועד

כהן גדול בקודש-הקדשים - מעין הגילוי דלעתיד לבוא

העולם והאדם ישיגו את שלמותם בגאולה העתידה

בהתחלת פרשת אחרי מדובר אודות עבודת אהרון כהן גדול בקודש-הקדשים – "בזאת יבוא אהרון אל הקודש גו".

מעין ורוגמה למצב הגאולה הוא – הכהן הגדול בקודש-הקדשים: קודש-הקדשים הוא המקום הקדוש ביותר בעולם, מקום שבו מאירה אלוקות בגלוי (ללא העלמות והסתרים). בו בזמן היה זה מקום גשמי בעולם הזה, והכהן הגדול נכנס לשם כנשמה בגוף [לא כפי שהיה אצל נרב ואביהוא, רצוא בלי שוב].

מעין זה היה ככל כהן, שבו בזמן ש"הכהנים הוכדלו... שנאמר ויבדל אהרון להקדישו קודש קודשים" (למעלה מעולם), עשה את עבודתו דווקא כנשמה בגוף בעולם, עולם שבו יש מקום להפך הטהרה – דווקא שם מקיים הוא את הציווי (בריש פרשת אמור) "אמור אל הכהנים בני אהרון ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו". ושלימות עניין הטהרה יהיה בגאולה האמיתית והשלמה [ומעין הכנה לזה יש גם בזמן הגלות, שכהנים נזהרים מענייני טומאה, ויש לומר שזהו גם הכנה לשלימות הטהרה לעתיד לבוא, כולל על-ידי זה ש"אמור גו ואמרת" – "להזהיר גדולים על הקטנים"...]

ובשלימות – עניין הכהונה הוא אצל כהן גדול (שלבש שמונה בגדים).

ועל-פי זה אולי יש לומר הטעם לכך שהכהן הגדול צריך להיות "גדול מאחיו... בעושר" – כיוון ששלימות הקדושה דכהן גדול קשורה בזה שזה נמשך בשלימות בכל, עד בגשמיות העולם (עושר).

ועל-פי המבואר במדרש (על הפסוק "בזאת יבוא אהרון") "בכל שעה שהוא (הכהן הגדול) רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה" ("בזאת") – יש לומר, שמקומו האמיתי של הכהן הגדול הוא בדרגת קודש הקדשים, וכך יהיה בגלוי בגאולה האמיתית והשלמה כשתהיה שלימות האדם והעולם וביטול כל עניינים הפכיים (מה-שאיין-כן לפני זה אין אנו כלי לזה "בכל שעה"). שאז תהיה שלימות הגילוי דהמשכת קדושה בגלוי למטה (בבית-המקדש השלישי), דירה לו יתברך בתחתונים, כנ"ל.

כבכל ענייני התורה (מלשון הוראה), יש גם בזה הוראה לכל יהודי:

כל בני-ישראל הם "ממלכת כוהנים", "כוהנים גדולים", ובגלוי ובשלימות יהיה זה בגאולה האמיתית והשלמה. ובמילא יש לכל יהודי שייכות – כנשמה בגוף – להקדושה דקודש-הקדשים (שלימות הקדושה), וכפסק-דין הרמב"ם "לא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש... אשר נדבה רוחו אות... הרי זה נתקדש קודש קודשים כו".

ועל-פי מדרש הג"ל, "ש"בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס", יש לומר שכל יהודי יש בכוחו (כפי שנמצא למטה נשמה בגוף) להיות כדרגת "קודש הקדשים", ויש לומר שכך יהיה בפועל לעתיד לבוא.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת אחרי-מות קדושים, י"ג באייר ה'תש"א) – יתורת-מנחם – התוועדות תנש"א כרך ג, עמ' 183-184)

הקדמת המו"ל

בי"ה

על פי הוראת ק"ק מרח ארמיר וצוקלה"ה נבנים ז"צ, נגשו 'הי"ל מחדש. בהוצאת מוקנת. את שורת הספרים. שדי חמד. אשר זה שנים רבות אולו מן השו; ואינם בנמצא.

גדול תועלת ספרים אלו וחיבורותם ידוע לכל פוסק בספרות ה'יבות. ובפרט למורי הוראה לאמיתתה על פי תורתו של גדולי ישראל, ובזרות שעברו. וגדולה עוד התועלת בימינו אלו. אשר. מצד אחד. נשרפו ונאבדו רבבות סופרים של ספרי הלכה והוראה. ומצד שני. הרי הלימוד לשם כירור פסק הדין. ז'לכה למעשה ובטעמו ונימוקו. הולך ומתמעט ומתצמצם.

השינויים אשר בהוצאת זו וטעמם:

השדי חמד. נערך. בכלל. על סדר הא"ב. ולכאורה ה' צריך להיות השימוש בו כל ביותר. אבל בפועל. הרי המעיין ולומד בו נזקק. לעתים תכופות. לחיפוש מרובה עד שהוא מוצא את כל הערכים הדרושים לו. וכמה סיבות בדבר. ומתם: א) השדי חמד נחלק ל"בללים" ו"אסיפת דינים" ולא תמיד ברור לאיזה מחלקה שייך הענין. ב) לאחר שנודע השדי"ח עשה עליו המחבר תוספות ואחר כך גם תוספות לתוספות אלו והו"ל ב' נ' י' צ' מ' ש'ם בפאת השדה" ושינוי פאת השדה" א) סדר חלקי השדי"ח הוא כסדר הופעתם ולא על סדר הא"ב לדוגמא: כללים אית כ"ח הוא בחלק ג'. אית למ"ד – בחלק י"ג. אסיפת דינים אית ש"ת יוד – בחלק י"ב. מערכת ראש השנה – בחלק י"ב. ועוד כהנה' ד) ש"ת שהיו להמחבר נכמה ערכים אשר בספרו. הנה רובם נכנסו בפנים הספר. אם בכללים אם באסיפת דינים. פרט למאה אחד ערכים שנודפו כפי"ע בשם "דברי חכמים" ה) קונטרסים שונים נודפו במקומות מפורשים בספר: כללי הפוסקים. קונטרסי המילה והמציצה. ברכת החמה ועוד.

לתקן את תה"ל. כפי האפשרי בהדפסה על ידי "אפי-טע"ט באו בהוצאה זו כמה שינויים ותיקונים ומתם:

א) סדר הכרכים הוא ע"ס הא"ב: כ ר ד א , ב , ג – "שדי חמד" כללים מאות א עד אות ת. כ ר ד , ה , ו. – מחלקת אסיפת דינים מאות אלה על הסדר. כ ר ד , ז , ח. – פאת השדה ושינוי הפאה ל"בללים" ול"אסיפת דינים". כ ר ד ט – כולל כללי הפוסקים. ש"ת דברי חכמים: קונטרס פקועות שדה. סדר ברכת חמה. כ ר ד י' ז' ד – כל מה שלא נכנס בכרכים הקודמים: קונטרס באר בשדי. צוואת המחבר וכו'.

קונטרס פקועות שדה (סדר מחדש).

ב) ענין ונדפס בסוף כרך י"ד פתוח ערכין מפורט ע"ס הא"ב מכל החלקים. בהוראת העמוד שבו נמצא הערך. פתח ספרים ופתח מכתבים.

ג) בתאמת לזה. הנה ציוני העמודים של כל הכרכים הם בהמשך אחד. זאת אומרת. העמודים בכרך א מסומנים: א-484; בכרך ב: ב-994. וכן הלאה.

ד) בראש כל כרך בא פתוח כללי מכתב זה.

ה) לשלמות הדבר באו – בכרך י"ד – גם התכסומות. קונטרס הררת צבי. קונטרס גניני יוסף. וכו' – שנודפו בהוצאה הקודמת. כן תוספת שם ראשי פרקים מוזי המחבר.

עשים במחנה אב התישי"ב. ברקולין. ג' י. מנחם שניאורסאהון

"קדושים תהיו" - להחדיר קדושה בעולם

בכוחו של הקב"ה - "כי קדוש אני"

כללות ההוראה ד"קדושים תהיו" – שיהודי צריך להתנהג באופן של פרישות וקדושה, היינו, שכד כבד עם התעסקותו בענייני העולם, עומד הוא בתנועה של פרישות ורוממות מענייני העולם, שכן, עניינו לפעול ולהמשיך קדושה בענייני העולם.

וכאשר יהודי שואל מניין לו הכוח להתנהג באופן ד"קדושים תהיו", לפעול ולהמשיך קדושה בעולם, כאשר בני ישראל הם במעמד ומצב ד"אתם המעט מכל העמים"?! הנה המענה לזה – "קדושים תהיו) כי קדוש אני": מכיוון שיהודי הולך בכוחו של הקב"ה – "כי קדוש אני" – שוב אין כל פלא בכך שמצליח לפעול קדושה בכל העולם, למרות היותו "המעט מכל העמים", כי ביחס לכוחו של הקב"ה – אין כל חילוק בין מיעוט לרוב כו'.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת קדושים, מברכים החדוש אייר ה'תשע"ב, יתורת-מנחם – התוועדותי' תשד"מ, כרך ג – בלתי מוגה)

להתעסק עם "מתי מצווה" ברוחניות

נוסף על ההוראה הכללית מעניינו של פסח שני, שאף פעם לא אבוד, יש גם לימוד והוראה מסיבת הטומאה שבגללה לא היו יכולים להקריב פסח ראשון ("ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות את הפסח ביום ההוא גו") – שמצינו בזה כמה דעות, כדלקמן.

ויש לבאר הלימוד וההוראה מהדעה ש"אותם אנשים... עוסקין במת-מצווה היו":

מת-מצווה, "אחד מישראל שהיה מושלך בדרך (חלל) ואין לו קוברין" – כהן שפגע בו בדרך הרי זה מטמא לו, אפילו כהן גדול חייב להטמא לו ולקוברו", גם כאשר הכהן הולך לשחוט ולהקריב הפסח, ובגלל זה שמטמא לו לא יוכל להקריב הפסח, כבנידון-דידון, ש"אותם אנשים (אשר היו טמאים לנפש אדם)... עוסקין במת-מצווה היו".

ועל-דרך זה ברוחניות, שכאשר פוגשים ברחוב אחד מישראל שהוא "חלל" ברוחניות רחמנא-ליצלן – צריך להתעסק עמו (להטמא לו) כדי להוציאו ממעמד ומצב זה, לפעול עליו בעניינים פשוטים כמו הנחת תפילין ושמירת שבת, אף-על-פי שבגלל זה יחסר בעבודתו, שלא ילמד חסידות בעיון הראוי, לא יתפלל באריכות, וכיוצא בזה, כשם שהעוסקין במת-מצווה לא היו יכולים להקריב קרבן פסח.

(משיחת מוצאי פסח שני ה'תש"י, יתורת-מנחם – התוועדותי' ה'תש"י חלק א עמ' 53 – בלתי מוגה)

רבי חיים-חזקיהו מדיני וסדרת ספריו - 'שדי חמד'

בשנים תש"ח-תשי"ב עסק הרבי, במצוות הרבי הקודם, בהכנת ובהדפסת המכלול ההלכתי הגדול של הגאון רבי חיים-חזקיהו מדיני, בעל הישדי חמד, והתבטא עליו ועל ספריו בהערכה רבה □ "הדפסתו מחדש (של הישדי חמד) תביא בעזרת ה' יתברך תועלת מרובה בלימוד התורה וחיוזוק קיום המצוות מעשיות בכל תפוצות ישראל", כותב הרבי הרי"צ □ רשימה ראשונה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

אכפיל עוד הפעם בהזיזות על-דבר... וכל השייך לשדי חמד.

"ויאצל מרוחו עליהם"

"המחבר של הספר 'שדי חמד' היה יהודי ספרדי, צדיק גדול", אומר הרבי בראש-חודש סיוון תש"י (לפי גירסה נוספת הוסיף הרבי גם את התארים "גאון, צדיק וכו'" – ימי בראשית' עמ' 162).

"פרק בפני עצמו הם מידותיו התרומיות, ענוותנותו וצדקתו – ומקצת מהם יש לראות בצוואתו שנדפסה בסוף ספרי שדי-חמד", מציין הרבי בראשי-פרקים ל"תולדות המחבר".

ספר נוסף שהרבי מציין (שם) הוא 'אור לי', שהודפס על-ידי הרב מדיני (כשנת תרכ"ה לזכר בנו יחידו שמת בחייו) תוך העלמת שמו כמחבר – "לגודל ענוותנותו" (הספר "כולל תשובות ופולפולי דאורייתא בסגנונו הצח").

ובהמשך: "ויאצל מרוחו עליהם – על יהודי קרים שאצלם שימש ברכנות ל"ג שנים – וישרש גם מידות טובות בלבותם".

ועוד כותב הרבי, בנימה של הערכה

מעטים הספרים שאינם מכרם חב"ד ממש אשר ראו אור בהוצאת 'קה"ת'. אחד מהם, ואולי הגדול וההשוב שבהם, הוא ספרו (למעשה, מערכת ספריו) של הגאון רבי חיים-חזקיהו מדיני – 'שדי חמד'.

היוזמה לההדרת ה'שדי חמד' נולדה בשלהי נשיאותו של הרבי הקודם, ובאה לידי פועל בראשית תקופת נשיאות הרבי. מלבד החשיבות המיוחדת שייחסו הרבי והרבי הקודם לספרים אלה, בתור יצירה תורנית ראשונה במעלה, יש בכך גם ללא-ספק משום הבעת הערכה אישית עמוקה ביותר למחבר הגאון.

"העניין נחפז"

בג' במנחם-אב תש"ט (אגרות-קודש כרך ג עמ' קסב):

עתה ניגשנו להו"ל הוצאה חדשה בכמה שינויים. לשלימות העניין הננו מחפשים גוף כתבי-יד הרב-חיים-חזקיהו מדיני ז"ל (לאו דוקא מה'שדי חמד' גופא) עלים אחדים... תמונת... וכיו"ב, ובטח יוכל לעזרני בזה כי בסוף ימיו עלה החח"מ ז"ל לאה"ק ת"י, ות"ח מראש. והעניין נחפז.

ישוב בכ"ז במנחם-אב (שם עמ' קעג):